

vandaag als vanzelfsprekend, maar dat zijn ze helemaal niet: in de hele wereldgeschiedenis zijn ze uniek, recent, exotisch, en ongezien. Wij

mogen ons wel degelijk gelukkig prijzen dat we nu en hier leven.

*naar: Maarten Boudry
uit: Trouw, 7 april 2018*

Maarten Boudry (1984) is filosoof. Hij schrijft met enige regelmaat voor het weekendkatern Letter & Geest van dagblad Trouw.

- noot 1 *Alice in Wonderland* is een jeugdboek uit 1865 van Lewis Carroll (1832-1898). Het verhaal wordt gezien als een modern sprookje.
- noot 2 J.F. Kennedy (1917-1963) was tussen 1961 en 1963 president van de Verenigde Staten van Amerika.
- noot 3 De *World Values Survey* is een wereldwijde vragenlijst over waarden.
- noot 4 Elon Musk (1971) is een rijke zakenman die onder meer betrokken is bij Tesla, een Amerikaans bedrijf dat elektrische auto's produceert.
- noot 5 *Anna Karenina* is een beroemde roman uit 1877 van Lev Tolstoj (1828-1910), een Russisch schrijver.
- noot 6 De *World Database of Happiness* is een database waarin sinds 1984 alle wetenschappelijke onderzoeksresultaten op het gebied van geluk zijn bijgehouden.
- noot 7 Het *World Happiness Report* is een jaarlijks door de Verenigde Naties samengestelde lijst die voor een groot aantal landen aangeeft hoe gelukkig de gemiddelde inwoner van die landen is.

Tekst 2

Geld maakt gelukkig

(1) Niemand behalve een paar treurige patsers zal het volmondig toegeven, maar in tijden van economische crisis, als iedereen moet inleveren, lijkt het er sterk op dat een goed gevulde portemonnee ons wel degelijk gelukkig maakt. Of maakte.

(2) Waarom is dat zo'n taboe? Waarom geven we niet toe dat al die dingen waar we in crisistijd op bezuinigen, bijdragen aan ons geluk: theaterbezoek, de aanschaf van een degelijke fiets, het fêteren van vrienden, een mooie, warme winterjas, uitzicht op een inspirerende vakan-

tie? We kunnen ook moeilijk ontkennen dat rood staan vaak leidt tot gekibbel aan de keukentafel, en tot ouders die nóg minder thuis zijn omdat ze harder moeten werken – want de huur moet toch betaald en de sportclub ook.

(3) Zeker is in elk geval dat noch de rijken, noch de armen graag toegeven dat geld gelukkig maakt. Wat de rijken betreft, laat de schroom zich verklaren: openlijk genieten van je geld wekt afgunst, en dat kan leiden tot inbraak en diefstal – of zelfs tot nivellering. De sympathiekste rijken

zullen zich een beetje schamen voor hun rijkdom, zoals je in het gezelschap van eenzame mensen niet opzichtig gelukkig gaat zitten zijn met je
35 geliefde of je gezin. Maar ook de minst kapitaalkrachtigen bekennen niet graag dat ze bijvoorbeeld dolgraag een groter huis zouden willen in een betere wijk. Want zo'n hartenkreet heeft iets vernederends, vooral
40 als je gelooft dat armoede ook een beetje aan jezelf ligt. Dan maar doen alsof het je niks kan schelen, alsof het onderaan de ladder gezelliger is dan daarboven – waar nooit veel
45 bewijs voor geleverd is.

(4) Natuurlijk: geld kan verslavend werken, en van een verslaving word je niet gelukkig. Daar werd tweeduzend jaar geleden al voor gewaarschuwd door Seneca¹⁾: “Geld maakt niemand rijk, integendeel, bij iedereen wekt het de begeerte naar nog meer geld.” Inderdaad: mensen die
55 voortdurend bang zijn geld kwijt te raken of hun best doen er meer van te vergaren, behoren tot de vervelendste op aarde. Maar het nare van een crisis – van te weinig geld – is
60 juist dat we allemaal een beetje zo

worden: vrekking, bezig met rekenen. Aan alles hangt opeens een prijskaartje: uit eten gaan, een ritje met de trein, een boek kopen. We worden
65 vervelende zeuren. Toen we nog geld hadden, waren we aardiger, royaler, gelukkiger.

(5) U zult tegenwerpen dat de grote drama's van het leven rijken en armen even hard treffen: ziekte, ruzie, dood, scheiding. Maar zelfs dat is maar ten dele waar. In een krap huis is het moeilijker de vrede te bewaren. Wie wil scheiden, heeft geld nodig.
75 En wie ziek of stervende is, wil niet ook nog hoeven piekeren over geld. Het omgekeerde gaat juist niet op: wat ons zelfs volgens steile moralisten gelukkig maakt – zinvol werk,
80 warme relaties, gezondheid – verliest niet aan waarde als we bemiddeld zijn. Wie geld heeft, kan het leven minstens zo goed als zinvol ervaren.
(6) En toch blijven we een beetje schutterig doen over geld. Alsof het vies is. Alsof het niet fijn is er genoeg van te hebben, alsof geld niets te maken heeft met geluk. Vreemd hoor.

*naar: Leonie Breebaart
uit: Trouw, 26 januari 2013*

noot 1 Seneca (54 voor Chr. - circa 39 na Chr.) was een Romeins schrijver en redenaar.

Tekst 3

Niet waar de robots bij zijn

(1) Onlangs heb ik besloten mijn oude, wormstekige zelf af te leggen en een fatsoenlijk mens te worden. Dat schijnt trouwens in de mode te
5 zijn. Het is goedheid en humanisme

alom. Maar in mijn geval komt er eigenbelang bij kijken. Ik wil fatsoenlijker worden omdat ik vrees dat kunstmatig intelligente machines
10 straks op mij gaan lijken – en dat we